

Obsah

Úvodní slovo recenzentů	11
O autorech	12
Předmluva	14

Část A Úvod do ekonomie

1. Seznámení s ekonomikou	18
1.1 Smysl ekonomie	19
1.2 Ekonomie pozitivní a normativní	20
1.3 Vznik a vývoj ekonomie	21
1.4 K názvu našeho předmětu	23
1.5 Charakter ekonomických zákonů	23
1.6 Metody používané v ekonomii	24
1.7 Místo ekonomie v systému ekonomických věd	25
2. Potřeby a výroba	28
2.1 Potřeby a jejich uspokojování	28
2.1.1 Zájmy	28
2.2 Výrobky a služby	30
2.3 Výrobní faktory	30
2.4 Problém volby a náklady obětované příležitosti	33
2.5 Hranice produkčních možností firmy	34
2.6 Mezní míra transformace	38
2.7 Hranice produkčních možností ekonomiky	39
2.8 Dělb práce a specializace	42
2.9 Směna	43
2.10 Peníze	43
2.10.1 Funkce peněz	46
3. Poptávka, nabídka a tržní cena	47
3.1 Tři základní ekonomické problémy	47
3.1.1 Typy ekonomik	47
3.1.2 Selhání trhu	49
3.2 Trh a tržní mechanismus	49
3.3 Poptávka	52
3.3.1 Zákon poptávky	54
3.3.2 Faktory ovlivňující poptávku	55
3.3.3 Změna poptávky versus změna poptávaného množství	58
3.4 Nabídka	60
3.4.1 Zákon nabídky	62

3.4.2	Faktory ovlivňující nabídku	62
3.4.3	Změna nabízeného množství versus změna nabídky	64
3.5	Determinace tržní ceny	67
3.5.1	Tržní rovnováha	67
3.5.2	Rovnováha při změnách nabídky a poptávky	69
3.5.3	Teorém pavučiny	74

Část B Teorie poptávky – chování spotřebitele

4.	Chování spotřebitele	80
4.1	Celkový a mezní užitek	80
4.2	Přebytek spotřebitele	83
4.3	Maximalizace užitku	85
4.4	Indiferenční analýza – preference, možnosti a optimum spotřebitele	87
4.4.1	Preference	87
4.4.2	Rozpočtové omezení	94
4.4.3	Optimum spotřebitele	97
4.5	Optimum spotřebitele při změně důchodu spotřebitele a při změně ceny ..	98
4.5.1	Vliv změny důchodu na optimum spotřebitele	98
4.5.2	Vliv změny ceny na optimum spotřebitele – odvození individuální poptávkové křivky	99
5.	Tržní poptávka a její elasticity	105
5.1	Cenová elasticita poptávky	105
5.1.1	Výpočet cenové elasticity poptávky	106
5.1.2	Cenově elastická, cenově neelastická a jednotkově elastická poptávka	107
5.1.3	Cenová elasticita, celkový příjem a mezní příjem	110
5.1.4	Faktory ovlivňující cenovou elasticitu poptávky	112
5.2	Důchodová elasticita poptávky	114
5.3	Křížová cenová elasticita poptávky	116

Část C Teorie nabídky – chování výrobce

6.	Firma a její cíle	122
6.1	Firma	122
6.1.1	Období v ekonomii. Jak je chápat?	123
6.1.2	Cíle firmy	124
6.2	Produkce firmy a její produkční funkce	126
6.2.1	Kombinace a substituce výrobních faktorů jako ekonomický problém	127
6.2.2	Produkční funkce	129
7.	Produkt firmy	131
7.1	Zákon klesajícího mezního produktu	132
7.2	Izokvantová analýza vztahů mezi produkčními vstupy a výstupy firmy ...	137
7.2.1	Křivka stejné produkce – izokvanta	137
7.2.2	Izokvantová mapa	140

7.2.3	Křivka stejných nákladů – izokosta	142
7.2.4	Hledání bodu optima	146
8.	Náklady firmy	150
8.1	Náklady firmy	150
8.1.1	Náklady firmy v krátkém období	150
8.1.2	Náklady v dlouhém období	158
8.1.3	Explicitní a implicitní náklady	164
8.1.4	Soukromé, externí a společenské náklady	164
8.1.5	Transakční náklady	165
8.1.6	Utopené náklady	166
9.	Příjmy a zisk firmy	168
9.1	Příjmy firmy	168
9.2	Zisk firmy	169
9.2.1	Případ jedné pekárny	172

Část D Firma v tržních strukturách

10.	Typy tržních struktur	176
10.1	Konkurence	177
11.	Firma v dokonalé konkurenci	180
11.1	Průměrný a mezní příjem firmy v dokonalé konkurenci	182
11.2	Rozhodnutí firmy o rozsahu produkce	184
11.3	Křivka nabídky firmy	185
11.4	Dokonale konkurenční firma s ekonomickým ziskem	187
11.5	Dokonale konkurenční firma s nulovým ekonomickým ziskem a rovnováha odvětví	188
11.6	Dokonale konkurenční firma s ekonomickou ztrátou	190
11.7	Dokonale konkurenční firma v „bodě uzavření“	191
11.8	Dopřesnění nabídkové křivky firmy	195
12.	Firma jako monopol	196
12.1	Bariéry vstupu do odvětví	196
12.2	Monopol jako odvětví	198
12.3	Monopolní firma jako „cenový tvůrce“	200
12.4	Průměrný a mezní příjem monopolní firmy	201
12.5	Monopolní cena a monopolní zisk	204
12.6	Monopolní firma s normálním ziskem a s ekonomickou ztrátou	206
12.7	Neefektivnost plynoucí z monopolu	209
12.7.1	Ztráta mrtvé váhy	209
12.7.2	Dobývání či hledání renty	210
12.7.3	X-neefektivnost	211
12.8	Potřeba zaostření pohledu	212
12.9	Protimonopolní politika – ochrana hospodářské soutěže	212
12.10	Přirozený monopol	216
12.11	Smysl studia monopolu	219

13. Firma v oligopolní tržní struktuře	221
13.1 Oligopol	221
13.1.1 Komplikace: zalomení křivky poptávky	223
13.2 Čtyři cesty k cenové koordinaci	225
13.2.1 Kartel – smluvní oligopol	226
13.2.2 Cenové vůdcovství – oligopol s dominantní firmou	228
13.2.3 Paralelní tvorba cen	229
13.2.4 Barometrická tvorba cen	230
13.3 Oligopol a velké firmy	231
13.4 Teorie her	232
14. Firma v monopolistické konkurenci	237
14.1 Monopolisticky konkurenční firma s ekonomickým ziskem	239
14.2 Monopolisticky konkurenční firma s normálním ziskem	240
14.3 Monopolisticky konkurenční firma s ekonomickou ztrátou	241
14.4 Tržní nabídka a její elasticita	241
14.4.1 Cenová elasticita nabídky v různě dlouhých obdobích	243
 Část E Trhy výrobních faktorů 	
15. Trh práce	246
15.1 Dokonale konkurenční trh práce	247
15.1.1 Nabídka na trhu práce	247
15.1.2 Poptávka na trhu práce	252
15.1.3 Rovnováha na trhu práce	257
15.2 Nedokonale konkurenční trh práce	258
15.2.1 Segmentace trhu práce	259
15.2.2 Vláda a trh práce	260
15.2.3 Odbory na trhu práce	261
15.2.4 Kolektivní vyjednávání	266
15.2.5 Rozdíly ve mzdách	268
15.2.6 Transferový výdělek a ekonomická renta	273
15.2.7 Monopson na trhu práce	274
16. Trh kapitálu	277
16.1 Formy kapitálu	277
16.2 Investování	279
16.3 Poptávka po kapitálu	281
16.4 Nabídka kapitálu	285
16.4.1 Úspory	285
16.4.2 Nabídka úspor – zapůjčitelných fondů	286
16.5 Trh kapitálu – zapůjčitelných fondů	287
16.5.1 Mezinárodní pohyby zapůjčitelných fondů – kapitálu	290
16.5.2 Kapitálový trh	292
16.6 Investiční rozhodování	293
16.6.1 Současná hodnota	293
16.6.2 Skladba portfolia	296

17. Trh přírodních zdrojů	299
17.1 Trh neobnovitelných zdrojů	299
17.2 K trhu obnovitelných přírodních zdrojů	304
17.3 Trh půdy	307

Část F Některé souvislosti působení tržního mechanismu

18. Tržní mechanismus a rozdělování důchodu	312
18.1 Příčiny vzniku nerovnosti v rozdělení důchodu a bohatství	312
18.2 Způsoby měření nerovností	313
18.2.1 Míra nerovnosti	313
18.2.2 Lorenzova křivka	314
18.2.3 Giniho koeficient	315
18.2.4 Míra chudoby	317
18.3 Úloha státu v přerozdělovacím mechanismu	317
18.3.1 Daně a nerovnost v důchodech	318
18.3.2 Transferové platby	318
18.4 Problém ekonomické rovnosti, spravedlnosti a hospodářské výkonnosti ..	318
19. Externality	322
19.1 Externality a problém efektivnosti	324
19.2 Cesty k řešení externalit	325
19.2.1 Soukromé přístupy k řešení externalit	326
19.2.2 Vládní přístupy k řešení externalit	328
20. Veřejné statky	331
20.1 Problém černého pasažéra	332
20.1.1 Financování veřejných statků	334
20.2 Optimální množství veřejného statku	335
21. Trh a mikroekonomická úloha vlády	338
21.1 Vytváření prostředí příznivého pro působení tržního systému	339
21.2 Náprava tržních selhání	341
21.3 Modifikace některých důsledků tržní regulace	342
21.3.1 Přerozdělování důchodu a bohatství	342
21.3.2 Ovlivňování alokace zdrojů s cílem změnit geografické složení národní produkce	343
21.3.3 Funkce vlády v některých dalších oblastech	343
22. Ekonomie politického trhu – teorie veřejné volby	346
22.1 Ekonomická analýza politiky	346
22.1.1 Ekonomie politického trhu	346
22.1.2 Subjekty politického trhu	347
22.1.3 Dobývání renty a korupce	348
22.2 Typy rozhodnutí	350
22.3 Mechanismy veřejné volby	352
22.3.1 Hlasovací paradox	352
22.3.2 Jánabráchismus	354

22.4	Teorém středního voliče	354
22.5	Politicko-ekonomické cykly a konkurence mezi politickými stranami	356
	Použitá literatura	358
	Summary	360
	Rejstřík	361